

Sabadell i el paisatge

Sabem del cert que la ciutat porta una pèssima relació amb el patrimoni arquitectònic i històric i que hem enderrocat sense miraments tot el possible i fins el punt que ara ens manca ànima. Sabem que tampoc no tenim gaire arquitectura de relleu i que ens delim pel centre de tantes altres ciutats, començament per Terrassa mateix.

Hem de concloure que en l'esperit de Sabadell hi nia un sentit del nou, de l'immediat, del negoci fugisser, del petit burgès, de la funcionalitat i del mal gust, que ens fa dèbils i mancats de tot allò que el sediment de la història aporta de sentit per l'avui i pel demà.

Aquesta manca de significat i de digne ciutat construïda opera sobre nosaltres com una llosa i fer ciutat des del nou és molt precari. N'hi ha exemples, però no són pas esperançadors. Francesc Trabal deia que la gràcia de Sabadell era no tenir-ne cap, i avui la nostra "gràcia" és ja ser directament una desgràcia.

Molt poca arquitectura i, no obstant, molt urbanisme, ja que la ciutat ha comptat amb quatre plans d'eixampla (1850, 1864, 1886 i 1928), però tampoc ens ha servit de gaire, ja que només tenim a l'entorn del centre una sola anella de rondes (Gran Via - carretera N150 - Eix Macià) i, per contra, ciutats com Terrassa, mols menys planificades, en tenen dues.

Però no és una lamentació el que aquest escrit vol fer, sinó la reivindicació d'un valor positiu amb el qual la ciutat compta i del qual no en som gaire conscients i menys com a valor on refundar la ciutat futura. I aquest valor és el passatge. Sí, el paisatge natural de l'entorn de la ciutat i el d'aquells punts on arriba dins. Aquí hi tenim bones bases.

És paisatge el gran solc del Ripoll, un lloc indomesticable, que mai podrem civilitzar en la seva part salvatge de talussos i riu. Un espai que talla la ciutat al llarg de molts quilometres. Un lloc que ha millorat molt en els trenta últims anys i que pot fer un nou pas endavant. És paisatge l'entorn del Cementi i la Salut. És paisatge la carretera de Matadepera, és dir Sant Julià i tot el seu entorn des de la sortida mateixa de Ca n'Oriac, un nord net i sense malmetre que hem conservat.

És paisatge la plana del camp d'aviació, que un dia ha de servir a la ciutat molt millor que no pas ara. Era paisatge Sant Pau de Riusec abans de fer-lo centre comercial, però encara el Parc Sud, la Granja del Pas, té moltes possibilitats. I és paisatge tota la banda est de la ciutat i del terme al llarg de quilometres.

Si mireu altres capitals comarcals veureu com la dispersió i una franja enorme de perifèria han malmès llocs que a Sabadell, excepte en l'entorn de l'autopista, s'han conservat. Podem fer el balanç d'una elevada contenció. La mala feina ens l'han fet alguns veïns més petits que Sabadell, que proporcionalment han crescut molt més.

Dins la ciutat és paisatge el Parc Catalunya i la façana de l'Eix Macià, ja dissenya ciutat amb les fites dels gratacels. I és paisatge el turó de Can Llong i, sobretot, la carena de Can Gambús amb un parc magnífic, amb molt bones vistes, almenys fins que els solars del perímetre ho tapin amb construccions.

El relleu de la ciutat, que es pla en l'eixampla històric, assoleix en altres contrades relleus que permeten actuacions d'arquitectura i espais lliures en perfecte diàleg. I d'espais encara n'hi ha més: com el parc del Nord, des de can Deu fins al Ripoll, o les possibilitats que ens ofereix, encara ara, l'entorn del Castell de Can Feu. Serà naturalitzant els espais lliures i fent bona arquitectura que farem un bon paisatge urbà.

Tota aquesta mirada indica que hem de partir de la voluntat de fer paisatge per a fer nova ciutat i que, tant els espais lliures, o parcs, com els nous edificis poden dialogar positivament per a que assolim un ple sentit de ciutat. Només que ens hem de mirar, no solament els plànols de planta, sinó la tercera dimensió i les visuals de cada lloc i expandir-ne els valors. El paisatge és una percepció en la nostra vivència i és una construcció que conté des l'espai natural humanitzat dels conreus fins l'artifici de l'arquitectura. I només els parcs naturals són natura salvatge, a tota la resta tot és cultura humana.

És tota aquesta consideració una pura *boutade*? – Doncs no, vol ser una molt seriosa valoració sobre la qual poder fer ciutat i recuperar el sentit de l'ànima que hem perdut.

manel larrosa
mlarrosa@coac.net
abril 2018.